

Kent u uw wijk?

Ton Wolters

Deel 2: De Daalstraat

De Daalstraat is een van de oudste in oost-west richting lopende wegen van Geleen naar de drenkplaatsen aan de Keutelbeek. Omdat deze wegen vanuit een bebouwing naar een beek in de buurt leidden, worden ze ook wel drenkwegen genoemd.

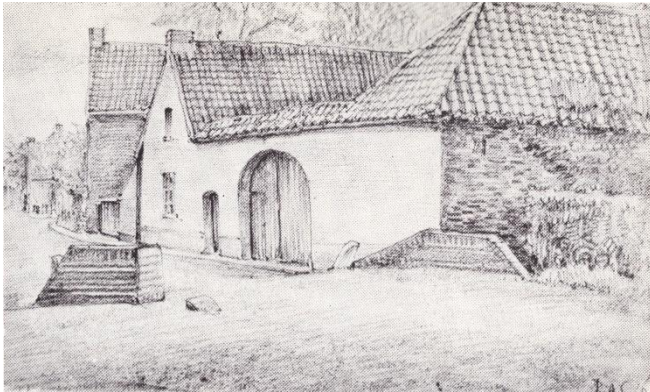

106. De Daalstraat van west naar oost omstreeks 1918. Het eerste huis rechts was het tweede huis vanaf de Rijksweg. Dit was het café van Lambert Geurts; twee van zijn dochters staan of zitten op enkele biervaten. In het volgende gebouw, met de spits toelopende straatgevel, was zijn smidse gevestigd. Achter de rechter kar lag een waterput met een katrol en twee emmers. Over het rechter paard heen kan men aan een gevel de gekrulde arm van een petroleum straatlantaarn zien. Links is nog een klein gedeelte van de poort van Willem Rouschop te zien; daar woont thans zijn zoon Zef Rouschop. Dan volgt de boerderij van Frits Kösters; zijn dochter Lies staat voor de poort. Deze laatste zou met Th. van Neer huwen en in het ouderlijk huis blijven wonen. Op de linker kar zit Gus Keulen, die van de molen van St. Jansgeleen huiswaarts keert. De bomen op de achtergrond staan langs de Keutelbeek.

Volgens Schrijnemakers was de Daalstraat omstreeks 1700 voor de inwoners van Krawinkel de weg naar zo'n drenkplaats. De Daalstraat eindigde immers aan de Keutelbeek en liep verder als voetpad in de richting van het huidige Kluisje. De naam Daalstraat werd niet ontleend aan het afhellen naar de Keutelbeek, maar aan "de Daell Crauwinkel" waar ten oosten van de Keutelbeek enkele huizen lagen. Pastoor Leurs van Opgeleen schreef in zijn codex dat *"Peter Manders erffg. wonende te Craewinkel, het Huyss over die Beeck naer het creutz, en Claes Mevis erffg wonende bij de Keutelbeek, aan een zijde naast Peters Manders huis" in 1637 kerckenrenten* aan de parochie verschuldigd waren.

In 1837 werd aan de Gemeenten een bijdrage in de kosten gevraagd om de "Grote Baan van Beek naar het noorden" te kunnen aanleggen. Rond 1845 wordt deze Rijksweg, ook wel de Nuuje Wèèg, de Groate Wèèg of De Baan genoemd, voltooid. Dat betekende dat de Daalstraat werd afgesneden van Krawinkel. Door de hoger gelegen Rijksweg werd de natuurlijke afvloeiing van het regen- en smeltwater verstoord en liepen in de Daalstraat kelders vol water en deden zich er verzakkingen voor. In 1847 stortten zelfs enkele huizen in. De schade werd door de overheid vergoed. Er werd een duiker

geplaatst. Helaas was er in de winter van 1849-1850 weer wateroverlast en eveneens in de zomer van 1851.

Lange tijd, tot zo rond 1860, behoorden de bewoners van de Daalstraat, evenals de bewoners van Spaans Neerbeek en Puth-Schinnen tot de parochie Oud-Geleen. Langs de Keutelbeek was er, vanaf de Daalstraat zelfs een kerkpad, dat via het huidige Burg. Damenpark, langs de boom met het kruis "Op het Ritske" naar "De Steeg" (=Norbertijnenstraat) liep, waar het pad samen kwam met de kerkweg van Westelijk Krawinkel naar Oud-Geleen.

Ook in 1861 en 1873, toen de parochiegrenzen voor Krawinkel en Lutterade werden vastgesteld, bleef de Daalstraat bij Oud-Geleen behoren. In 1916 werden opnieuw de grenzen van de St.- Augustinusparochie vastgesteld, waarbij de Daalstraat bij deze parochie werd ingedeeld. Toen in augustus 1959 de nieuwe parochie Verrijzenis werd opgericht, kwam de Daalstraat net binnen de grenzen van deze nieuwe parochie te liggen.

Omstreeks 1870-1890 was brand in een woonkern voor de bewoners een van de grootste rampen die hen kon overkomen.

Op 8 augustus 1872 brandde bij weduwe Sibilla Schols-Luijten de schuur met graan, de stal en een deel van de woning af. Gelukkig was zij verzekerd bij de Brusselse brandassuradeur Phoenix.

Op 13 december 1880 brak er weer brand uit, nu in de schuur van de familie Schutgens. Het vuur sloeg over naar de schuur van Jan Sebastiaan Kleinjans en naar de stal van weduwnaar Pieter Willem Hoofs. Omdat de gemeentelijke brandspuit over voldoende water uit de Keutelbeek kon beschikken, konden de woonhuizen behouden blijven. De verzekering dekde hier overigens ook alle schade.

In 1919 richtten de 48 leden van de burgerwacht Daalstraat-Krawinkel, de geweerschutterij "St. Antonius" op. Een inzameling onder de inwoners van Krawinkel leverde 300 gulden op. Hiervan werden een vaandel, een trom, emblemen en een paar geweren aangeschaft. De overige geweren werden door de gemeente geschonken. Het waren de oude geweren uit het arsenaal van de burgerwacht van Geleen. Na haar oprichting claimde de geweerschutterij het koningszilver. Zij was vanaf het eerste jaar van haar bestaan al zeer succesvol op

wedstrijden. Het was een geduchte concurrent op de Oud Limburgse Schuttersfeesten. Omdat "St. Antonius" in 1936 het OLS in Beesel wist te winnen, mocht ze het volgende OLS organiseren. Dit OLS vond plaats op 11 juli 1937 in het sportpark van Geleen. Naast het deelnemen aan wedstrijden, was de schutterij altijd aanwezig op feestelijke gebeurtenissen in de parochie, zoals priesterfeesten, de grote bronkprocessie, huldebetoon aan het H. Hart, gouden bruiloften, optochten en serenades. Het ledenaantal van geweerschutterij St.- Antonius liep vanaf de vijftiger jaren sterk

achteruit. In 1960 waren nog maar tien leden. Men stopte in 1968 met de activiteiten, maar de vereniging werd nooit officieel opgeheven.

Omstreeks 1930 werd in de Daalstraat het verkeer steeds drukker en dat kwam de veiligheid zeker niet ten goede. De gemeente kwam in februari 1930 met het plan de Daalstraat tussen Rijksweg-Zuid en de Nachtegaalstraat te verbreden. Volgens van 21 december 1931 werd ongeveer 185 m² grond aangekocht van de families J. Kösters, H. Lemmens, G. Penders, J. Keulen en F. Odekerken. In deze vergoedingen waren ook de

kosten opgenomen voor het rooien van fruitbomen en verplaatsen van afrasteringen. De Rembrandtlaan bestond toen uiteraard nog niet. Op een schets van februari 1930 is wel een voetpad te zien, dat vanaf de Rijksweg gezien circa 40 m vóór de beek loopt. In 1941 is er een verbredingplan voor de Daalstraat richting Kluis.

In 1951 ligt er het plan om de Leeuwerikstraat aan te leggen. Hiervoor moest de gemeente grond aankopen van diverse eigenaren en bewoners van de oneven zijde van de Daalstraat. Eigenaar Hennekens uit Valkenburg schreef in mei 1952 een bezwaarschrift voor zijn panden 7, 9 en 9A. Eveneens deed hij dat voor zijn pand aan de Rijksweg-Zuid 105B.

In een gezamenlijke petitie maakten ook overige bewoners van de Daalstraat bezwaar tegen het plan Leeuwerikstraat.

Bronvermelding:

- www.geleenzuid.nl => boek 50 jaar Geleen-Zuid, hoofdstuk 2: Voorgeschiedenis
- *Geschiedenis van Geleen, deel 1*, door A. Schrijnemakers, 1998.
- *Geschiedenis van Geleen, deel 2*, door A. Schrijnemakers, 2005.
- *Codex van de Parochie Geleen, 1605 tot 1654*, door Frits Hermans, 1991.
- *Gedenboek St. Augustusparochie, 1862 - 1984 - 1987*, Aelfers, Prop, 1984.
- *Geschiedenis Christus Koningparochie Kluis Geleen 1948-1988* door Gus Aelfers en Jan Segeren
- *Het Geleense schutterswezen in deze eeuw*, Ad Hoogenboom, 1987.

Foto's uit het fotoarchief van Heemkundevereniging Geleen en uit particulier bezit